

PASSEND
ONDERWIJS
haarlemmermeer

gemeente
Haarlemmermeer

AMSTEL
RONDE passend onderwijs

Gemeente Amstelveen

interventiemodel langdurig verzuim en thuiszitten PO en VO

Amsteland en de Meerlanden 2020-2022

publieksversie

laatst bijgewerkt: 25-01-2021

inleiding

In het najaar van 2020 is het interventiemodel langdurig verzuim en thuiszitten in de regio Amstelland en de Meerlanden vastgesteld.

De partijen die zich hieraan verbinden, zijn:

gemeente Haarlemmermeer

gemeente Aalsmeer

gemeente Amstelveen

gemeente Uithoorn

gemeente Ouder-Amstel

PO samenwerkingsverband Passend Onderwijs Haarlemmermeer

PO samenwerkingsverband Amstelronde

VO samenwerkingsverband Amstelland en de Meerlanden.

Door in te stemmen met dit werkmodel hebben we een Preventieakkoord gesloten. Hiermee leggen we vast dat we gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het bieden van passend onderwijs en ondersteuning aan kinderen en jongeren in het primair en voortgezet onderwijs in onze regio.

In het bijzonder spannen we ons in om tot een goede verzuimaanpak te komen, waarmee we willen voorkomen dat schoolverzuim zorgelijk en langdurig wordt. Als verzuim toch optreedt, volgen we de stappen uit het interventiemodel om een zo snel mogelijke hervatting van de schoolgang mogelijk te maken.

Preventie (informerend, monitoren en scholen) en Interventie (van signaleren tot doorzetten) gaan zo in elkaar over en leiden tot een compleet verzuimbeleid. In de komende jaren zal dit in het teken staan van het bieden van maatwerk in de ondersteuning die kinderen en jongeren nodig hebben.

Kinderen en jongeren moeten in staat gesteld worden om te kunnen leren en zich te ontwikkelen in een omgeving die aansluit op hun competenties en talenten.

januari 2021

hoofdlijn 1: PREVENTIE

Wat?	het sluiten van een Preventie Akkoord Amstelland en Meerlanden
Wie?	bestuurders gemeenten, schoolbesturen PO, schoolbesturen VO, bestuurders PO samenwerkingsverbanden, bestuurder VO samenwerkingsverband
Waarom?	<p>Met een Preventie Akkoord willen we in gezamenlijkheid het volgende realiseren:</p> <ol style="list-style-type: none">1. voorkomen dat leerlingen in een periode van langdurig verzuim terecht komen;2. snel en effectief handelen, voordat beginnend verzuim langdurig verzuim wordt; in nauwe samenspraak met leerlingen en ouders <p>Hiermee geven wij invulling aan het universele leer- en ontwikkelrecht en de kansengelijkheid van kinderen.</p>
Hoe?	<ol style="list-style-type: none">1. Het bestaande instrumentarium systematisch inzetten om tot vroege signalering te komen; met name: verzuimregistratie (op school), inzet M@ZL-protocol, inzet MAS-aanpak.2. Leerlingen en ouders voorlichten over de risico's van langdurig verzuim en de mogelijkheden om langdurig verzuim te voorkomen.3. Scholing van medewerkers en leidinggevenden op scholen:<ul style="list-style-type: none">- in het bespreekbaar maken en houden van verzuim bij leerlingen en ouders;- om toegerust te zijn voor het in gang zetten van vervolgenterventies;- binnen het kader van 'je eigen opdracht' rond verzuim.4. De leernetwerken op de scholen (ZAT, IZO of ander zorgoverleg) een centrale plaats geven in het signaleren van verzuim en het volgen van casuïstiek.5. De betrokken partijen hanteren gelijke definities voor 'verzuim' en voor de criteria van 'langdurig (of zorgwekkend) schoolverzuim'.6. Scholen monitoren de verzuimdata van hun leerlingen.7. Uniformiteit in de monitoring, dus dezelfde registratieafspraken van frequent en langdurig verzuim; samenwerkingsverbanden en gemeenten hanteren eenzelfde model van monitoring (ter ondersteuning wordt landelijk gewerkt aan een koppeling tussen de systemen van de samenwerkingsverbanden en de gemeenten).8. Privacy-afspraken maken.
Hoeveel?	In het landelijke Thuiszitterspact is de ambitie geformuleerd om te streven naar nul thuiszitters. De gedachte die hier achter zit onderschrijven wij. Ieder kind moet immers de kans krijgen om zich te ontwikkelen door het vergaren van kennis en vaardigheden in een stimulerende omgeving.

	<p>Wij denken echter dat ‘nul thuiszitters’ in de praktijk niet realistisch is. Het zo kort mogelijk houden van een periode van verzuim door middel van een netwerk van goede samenwerking vinden wij wel realistisch. Dit is een belangrijkere indicator voor het succes van onze gezamenlijke aanpak dan het aantal leerlingen in een situatie van langdurig verzuim.</p> <p>Onze streefdoelen zijn hierop gebaseerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • alle leerlingen in een situatie van beginnend of langdurig verzuim hebben een passend aanbod van onderwijs en zorg, waarbij één van de doelen het hervatten van de aanwezigheid op school is; • een situatie van beginnend of langdurig verzuim wordt in geen enkel geval onnodig verlengd als gevolg van een wachttijd in de zorg noch in het onderwijs; • alle leerlingen met frequent of langdurig schoolverzuim en hun ouders hebben binnen het netwerk van gemeente, zorg en onderwijs een vast aanspreekpunt of een casemanager
Wanneer?	<p>Omdat het bij langdurig verzuim en thuiszitten vaak gaat om complexe problematiek, is netwerksamenwerking vereist en is meestal sprake van gedeelde bekostiging. Vandaar ook de gezamenlijke streefdoelen. Deze zijn ambitieus en zullen naar verwachting niet binnen een jaar al gerealiseerd worden. Daarom nemen de verschillende partijen de streefdoelen op in hun eerstvolgende planperiode. Jaarlijks stellen zij ook tussendoelen en toetsen zij de voortgang daarvan in de verschillende overlegcycli.</p>

hoofdlijn 2: INTERVENTIE

Wat?	het vaststellen van een Interventie Model
Wie?	bestuurders gemeenten, schoolbesturen PO, schoolbesturen VO, bestuurders PO samenwerkingsverbanden, bestuurder VO samenwerkingsverband
Waarom?	<p>Door met elkaar duidelijke afspraken te maken over het wanneer en op welke manier verhogen van het interventieniveau voorkomen we dat langdurig verzuim, zeer langdurig verzuim (>3 maanden) wordt.</p> <p>Door de interventieniveaus scherp te benoemen en te werken aan de hand van een beslisboom, bepalen we sneller dan voorheen welke partij over een casus de regie neemt. Casusregie is daarbij gericht op het laten doorlopen van het proces, zoals dat in multidisciplinair overleg is afgesproken en in een OPP of ontwikkelplan is vastgelegd. Alle betrokkenen behouden in het proces hun eigen (professionele) verantwoordelijkheid.</p> <p>Hiermee geven wij invulling aan het universele leer- en ontwikkelrecht en de kanselijkheid van kinderen.</p>
Hoe?	<p>We onderscheiden vijf interventieniveaus:</p> <ol style="list-style-type: none">1. vroegsignalering2. oplossing3. doorbraak4. doorzettingskracht5. doorzettingsmacht <p>Als beginnend verzuim (vroegsignalering) toch langdurig wordt (> 1 maand) verhogen we het interventieniveau. Er komt dan voor de leerling een OPP of ontwikkelplan (oplossing) en een vast aanspreekpunt binnen het netwerk van gemeente, zorg en onderwijs. Wie dit is, wordt per casus bepaald.</p> <p>Als langdurig verzuim zeer langdurig wordt, of dreigt te worden (> 3 maanden), ondanks de inzet van een OPP of ontwikkelplan, komt er een doorbraakaanpak. In het proces wordt overeen gekomen welke betrokkene in het netwerk van gemeente, zorg en onderwijs de casusregie op zich neemt wordt. Deze neemt het voortouw in de doorbraak. Het doel is om met de leerling, ouders en de betrokken zorgverleners en onderwijsondersteuners via een methodische aanpak een doorbraak te forceren. Dit leidt tot het weer op gang brengen van het onderwijs en de aanwezigheid op school. Indien wenselijk wordt met alle betrokkenen een doorbraakoverleg gevoerd, dat tot 'witte rook' moet leiden.</p> <p>Binnen de niveaus van vroegsignalering, oplossing en doorbraak zijn de leernetwerken op school (ZAT, IZO, ZAT+ en ander zorgoverleg) de centrale plaats voor het volgen van casuïstiek. De belangrijkste kernpartners voor de scholen zijn bij het zorgoverleg immers al aanwezig.</p> <p>Als de doorbraakaanpak nog steeds niet tot hervatting van schoolgang leidt, wordt in het proces opgeschaald naar doorzettingskracht. De casusregisseur brengt de casus dan op managementniveau in. Doorzettingskracht is een vorm van invloed</p>

	<p>uitoefen op het proces door aanspraak te maken op het mandaat en de zeggenschap van leidinggevendenden binnen zorg en onderwijs.</p> <p>Als laatste middel om een stagnatie in het proces te forceren kan doorzettingsmacht worden ingezet. De casus wordt dan op bestuurlijk niveau ingebracht om tot een doorbraak te komen. Met doorzettingsmacht kunnen echter alleen casussen opgelost worden waarbij sprake is van stagnaties als gevolg van beleid bij samenwerkingsverbanden, gemeenten, zorg- en onderwijsinstellingen.</p> <p>Er komt een ‘beslisboom’, waarmee alle professionals in het handelings- en besluitvormingsproces van een casus tot de eenduidige keuzes kunnen komen. In het bijzonder wordt hierin ook het toewijzen van de regierol omschreven. De beslisboom wordt in samenspraak met betrokken professionals opgesteld.</p> <p>Stagnaties die primair veroorzaakt worden door ernstige en/of complexe psychische of gezinsproblematiek, zullen in de regel niet worden opgelost via doorzettingskracht, noch via doorzettingsmacht. Wel kan in dergelijke situaties overwogen worden om een melding te doen bij Veilig Thuis.</p> <p>Een belangrijke voorwaarde om goed te kunnen schakelen tussen de verschillende interventieniveaus is helderheid over verwijzingen naar specialistische jeugdhulp en/of speciaal onderwijs en eventuele wachttijden. Langdurig schoolverzuim en thuiszitten hebben grote urgentie en vormen aanleiding om hierbij versnelde procedures te kunnen volgen indien de situatie daarom vraagt.</p> <p>Wanneer desondanks vertragingen of andere stagnaties (dreigen) op te treden, is het aan de betrokkenen en de casusregisseur om te bepalen hoe hiermee om te gaan. Bijvoorbeeld: kiezen voor overbruggingsinterventie of opschaling als versnelde plaatsing niet mogelijk is.</p>
Hoeveel?	<p>In het landelijke Thuiszitterspact is de ambitie geformuleerd om te streven naar nul thuiszitters. De gedachte die hier achter zit onderschrijven wij. Ieder kind moet immers de kans krijgen om zich te ontwikkelen door het vergaren van kennis en vaardigheden in een stimulerende omgeving.</p> <p>Wij denken echter dat ‘nul thuiszitters’ in de praktijk niet realistisch is. Het zo kort mogelijk houden van een periode van verzuim door middel van een netwerk van goede samenwerking vinden wij wel realistisch. Dit is een belangrijkere indicator voor het succes van onze gezamenlijke aanpak dan het aantal leerlingen in een situatie van langdurig verzuim.</p> <p>Onze streefdoelen zijn hierop gebaseerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • alle leerlingen in een situatie van beginnend of langdurig verzuim hebben een passend aanbod van onderwijs en zorg, waarbij één van de doelen het hervatten van de aanwezigheid op school is; • een situatie van beginnend of langdurig verzuim wordt in geen enkel geval onnodig verlengd als gevolg van een wachttijd in de zorg noch in het onderwijs;

	<ul style="list-style-type: none">• alle leerlingen in een situatie van beginnend of langdurig verzuim en hun ouders hebben binnen het netwerk van gemeente, zorg en onderwijs een vast aanspreekpunt of een casemanager
Wanneer?	Omdat het bij langdurig verzuim en thuiszitten vaak gaat om complexe problematiek, is netwerksamenwerking vereist en is meestal sprake van gedeelde bekostiging. Vandaar ook de gezamenlijke streefdoelen. Deze zijn ambitieus en zullen naar verwachting niet binnen een jaar al gerealiseerd worden. Daarom nemen de verschillende partijen de streefdoelen op in hun eerstvolgende planperiode. Jaarlijks stellen zij ook tussendoelen en toetsen zij de voortgang daarvan in de verschillende overlegcycli.

bijlage 1: intentie

Het interventiemodel is een vervolgstap in het proces dat we als samenwerkingsverbanden in de regio Amstelland en de Meerlanden, met de schoolbesturen en de gemeenten doorlopen om meer grip te krijgen op langdurig verzuim en thuiszitten binnen het PO en VO.

Het beleid dat we tot nu toe voeren, vanuit onze gedeelde verantwoordelijkheid met de netwerkpartners, leidt zeker tot resultaten. Zo is de netwerksamenwerking intensiever geworden, wordt de doorlooptijd van het verzuim geleidelijk aan steeds korter, weten we meer over de achtergronden van het verzuim en krijgen we de leerlingen met verzuim sneller, betrouwbaarder en meer met elkaar afgestemd in beeld.

Toch zien we soms nog steeds lange onderbrekingen in de schoolgang van leerlingen als gevolg van geoorloofd of ongeoorloofd verzuim. Ook blijven er nieuwe leerlingen met langdurig verzuim naar boven komen. In 2019 hebben we daarom aan verschillende tafels de intentie uitgesproken om tot meer gezamenlijkheid te komen in de preventie en het terugdringen van langdurig verzuim en thuiszitten.

visie en uitgangspunten

Voor elke leerling is het belangrijk dat de schoolloopbaan ononderbroken door kan lopen. Er behoort voor iedereen een passende onderwijsplek te zijn. Gelukkig is dit bij de meesten ook vanzelfsprekend.

Toch is er altijd een kleine groep leerlingen bij wie frequente en langdurige onderbrekingen in de schoolgang ontstaan als gevolg van geoorloofd of ongeoorloofd verzuim. Hoe dat komt, verschilt per persoon. Maar voor allen geldt dat zij hun schoolgang weer zo snel mogelijk moeten kunnen hervatten.

De acties die nodig zijn om weer tot schoolgang te komen, hebben urgentie. Dit is een breed, maatschappelijk gedragen uitgangspunt. De ontwikkeling van deze leerlingen dreigt immers te stagneren naarmate het verzuim langer duurt.

Omdat het verzuim meestal ook voortkomt uit meervoudige of complexe problematiek, soms ook uit een conflict tussen ouders en school, is het daarbij vereist om in de aanpak tot samenwerking, afstemming en regie te komen. Leerling, ouders, school en andere professionals zoeken overeenstemming over de aanpak, maken duidelijke afspraken, leggen deze vast en volgen deze op. Ieder doet dat binnen de keten van verantwoordelijkheid als professional of als directe betrokkene. De afspraken die we met elkaar maken zijn niet vrijblijvend, we verbinden ons daarop en waar nodig spreken elkaar daarop aan. Onze samenwerking wordt gesymboliseerd in het schema *gelaagdheid samenwerkingsnetwerk zorg en onderwijs* (bijlage 3).

Onderbrekingen in de schoolgang van individuele leerlingen kunnen we niet altijd voorkomen. We streven er wel naar om deze leerlingen zo snel mogelijk in beeld te hebben, te bepalen wat er nodig is en daarop via netwerksamenwerking te handelen, zodat de verzuimperiode beperkt blijft.

We onderschrijven de uitgangspunten van het landelijke thuiszitterspact om te blijven streven naar het reduceren van het aantal leerlingen met langdurig verzuim in zowel het PO als het VO. Daarbij gaan we uit van de brede definitie van langdurig verzuim en thuiszitten. Het gaat ons erom een beeld te krijgen van alle leerlingen die in een langdurige verzuimsituatie zitten. Zowel de thuiszitters volgens de smalle definitie van ongeoorloofd verzuim, als de leerlingen die als gevolg van o.a. medische, psychische en gezinsfactoren geoorloofd schoolverzuim hebben.

Wanneer we alle leerlingen in beeld hebben, maken we wel onderscheid tussen de verschillende categorieën van langdurig verzuim, te weten langdurig relatief verzuim, langdurig ziekteverzuim, absoluut verzuim en vrijstellingen¹. Dit is van belang om tot passende oplossingsroutes en sluitende monitoring te komen.

We conformeren ons tenslotte aan het Verdrag van de Rechten van het Kind: *alle kinderen in Nederland hebben recht op kwalitatief goed onderwijs*.

In de geest van dit verdrag geldt voor kinderen met extra ondersteuningsbehoeften, die niet altijd toegang hebben tot het onderwijs dat zij nodig hebben, het volgende:

- geef invulling aan het principe van leerrecht, als tegenhanger van leerplicht;
- stimuleer voortdurende afstemming over onderwijsbehoeften van kinderen tussen centrale en lokale overheden, school en ouders;
- kinderen mogen niet langer thuiszitten omdat het onderwijs of de benodigde ondersteuning en jeugdhulp niet voorhanden zijn;
- kinderen mogen ook niet langer thuiszitten omdat ouders, school en netwerkpartners er onvoldoende in slagen om tot overeenstemming te komen over de passende onderwijsplek en de ondersteuning.

Wat staat ons te doen?

- De scholen en samenwerkingsverbanden werken samen met gemeenten en zorgaanbieders aan passend onderwijs en zorgen voor meer maatwerk.
- Ons beleid richt zich enerzijds op voorkomen van schoolverzuim en anderzijds op het effectief aanpakken van zorgelijk schoolverzuim.

¹ definities:

Langdurig Relatief Verzuim = leerling staat ingeschreven op een school en verzuimt vier weken of langer aaneengesloten en ongeoorloofd;

Langdurig Ziekteverzuim = leerling staat ingeschreven op een school en heeft geoorloofd verzuim op basis van een ziekmelding dat een bovengemiddelde duur kent;

Absoluut Verzuim = leerling is nog leerplichtig of kwalificatieplichtig en heeft geen schoolinschrijving, zonder te zijn vrijgesteld; in de regel wordt dit gezien als ongeoorloofd verzuim;

Vrijstelling = leerling heeft geen schoolinschrijving op basis van een door Leerplicht afgegeven vrijstelling wegens lichamelijke en/of psychische klachten (5a), levensbeschouwelijke bezwaren (5b), verblijf in het buitenland (5c); dit geldt als geoorloofd verzuim.

bijlage 2: regionale werkagenda

Alle bestuurders stemmen in met het interventiemodel. Daarnaast stemmen zij in met een werkagenda. Daar spreekt betrokkenheid en urgentie uit. Vanzelf komt nu de vraag op tafel hoe we dit urgentiebesef gebruiken om de intentie te vertalen naar concrete en relevante acties. Het belangrijkste middel daarvoor is het uitbouwen van de onderlinge samenwerking. Samen zijn we verantwoordelijk voor het aanjagen van alle acties en het formuleren van doelen en opbrengsten. We doen dit vanuit drie gremia:

1. De uitvoerders op de scholen en bij de netwerkpartners.

Om dit gremium goed te bereiken stellen we een aanjaaggroep aan. Deze bestaat uit vijf vertegenwoordigers: één vanuit elk samenwerkingsverband, één vanuit de gemeente Haarlemmermeer en één vanuit de Amstelland gemeenten.

De aanjaaggroep krijgt onder meer de volgende opdracht en taken:

- de acties uit de werkagenda in gang zetten, die gericht zijn op de professionals die daadwerkelijk betrokken zijn bij de casuïstiek van langdurig verzuim;
- een beslisboom opstellen, waarmee beslissingen over doorverwijzen, regievoering, opschaling e.d. eenduidig genomen kunnen worden; het is van belang om dit in samenspraak te doen met de professionals uit het veld;
- het interventiemodel en de beslisboom in het veld van professionals introduceren;
- wanneer de Coronasituatie dat toelaat: een startbijeenkomst organiseren, gericht op de professionals;
- het verbeteren van de aansluiting tussen PO en VO voor wat betreft het 'doorgeven' aan elkaar van leerlingen met verzuim.

De regionale stuurgroep 'Aansluiting Zorg en Onderwijs' geldt als opdrachtgever voor de aanjaaggroep. De volledige opdracht, mede in termen van doelen, indicatoren, opbrengsten en tijdspad, wordt geformuleerd in het netwerk van leidinggevenden van Leerplicht, Jeugdgezondheidszorg en Samenwerkingsverbanden.

2. De leidinggevenden binnen de gemeenten en samenwerkingsverbanden

Naast de bestaande overleggen van leidinggevenden binnen de gemeenten en de samenwerkingsverbanden, wordt ook tussen deze organisaties een netwerkoverleg voor leidinggevenden gestart. Dit netwerk krijgt de taak om op regionaal niveau te monitoren op de doelen van de werkagenda. Tussen de verschillende gemeenten en de samenwerkingsverbanden vindt dit overleg periodiek al plaats. Nu ook nog op regionaal niveau.

De volgende partijen nemen deel:

- Leerplicht Haarlemmermeer
- Leerplicht Amstelveen/Aalsmeer
- Leerplicht DUO Plus (Uithoorn en Ouder-Amstel)
- Jeugdgezondheidszorg Zuid Kennemerland
- Jeugdgezondheidszorg Amsterdam Amstelland
- Passend Onderwijs PO Haarlemmermeer
- Samenwerkingsverband PO Amstelronde
- Samenwerkingsverband VO Amstelland en de Meerlanden

Voor dit netwerk zijn de volgende gespreksthema's benoemd:

- situaties bespreken waarin zich stagnaties voordoen, die om opschaling vragen;
- de lokale aanpakken in lijn brengen met elkaar, met de werkagenda als leidraad
- een periodieke, regionale monitoring doen op langdurig verzuim en thuiszitten; hiervoor wordt 'verzuimthermometer' ontwikkeld; de monitoring is gekoppeld aan de kwartaalopgave van de samenwerkingsverbanden bij de Inspectie; met een terugkerende monitoring volgen we de voortgang op de opbrengsten van het interventiemodel en de werkagenda; daarnaast levert de monitoring ons actuele informatie over ontwikkelingen rond verzuim binnen onze populatie;
- de voortgang bewaken van VSV/RMC, VVA en aansluiting op de arbeidsmarkt; met bijzondere aandacht voor jongeren in een kwetsbare positie.

3. Het LEA/REA en OOGO

De bestuurders van gemeenten en onderwijs voeren meerdere keren per jaar REA/LEA en OOGO. Tijdens al deze overleggen wordt de voortgang op de werkagenda geagendeerd. In de voorbereiding op deze overleggen leveren de SWV-en en de gemeenten hun actuele cijfers over langdurig verzuim aan en rapporteren zij over de voortgang en opbrengst van de deelacties.

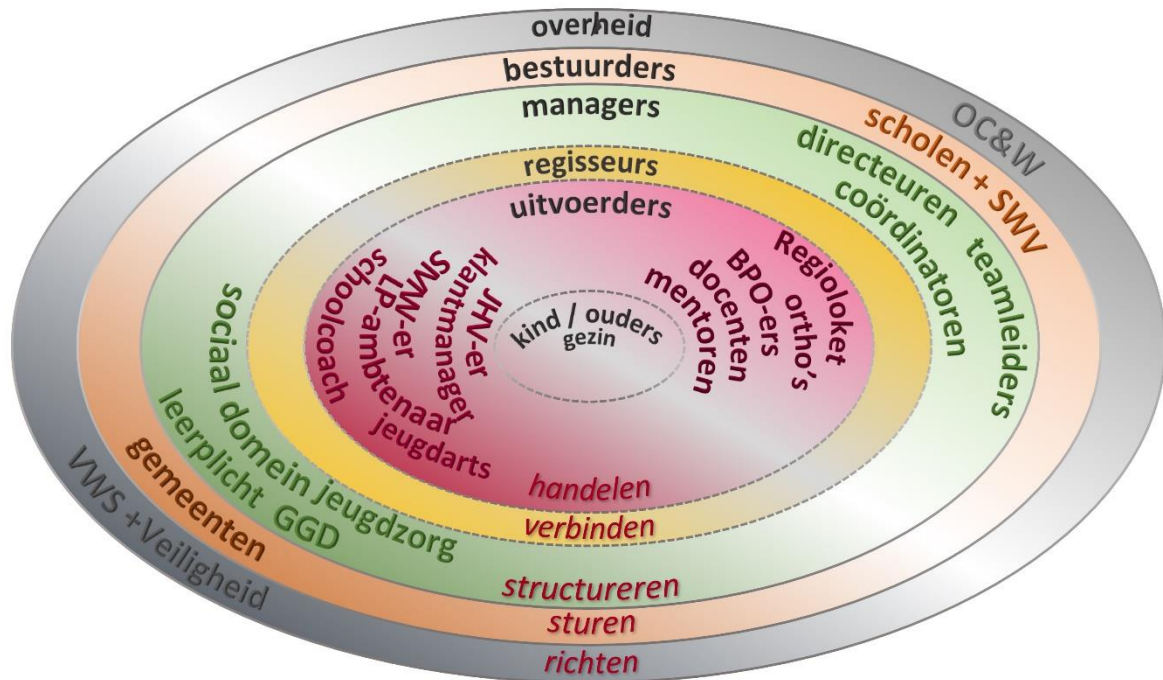
De jaarplanning voor deze overleggen wordt tussen de gemeenten en de drie SWV-en afgestemd in de regionale stuurgroep 'aansluiting Zorg en Onderwijs'. Dat is ook het overleg waar tussentijdse monitoring plaatsvindt en eventuele issues op het snijvlak van onderwijs en zorg geagendeerd kunnen worden.

Tot slot...

Hoe en wanneer voeren we een eerste 'over all' evaluatie uit? Deze zal in het najaar van 2021 ingepland worden.

bijlage 3: schema samenwerking onderwijs - zorg

gelaagdheid samenwerkingsnetwerk zorg en onderwijs

Gedragsimpulsen zijn bepalend voor de effectiviteit van de samenwerking:

1. intentie = voorwaarden voor samenwerking, "Bedenk wat moet."
2. actie = praktische resultaten korte termijn, "Doe wat moet."
3. verbinding = duurzame samenwerking op lange termijn, "Steun elkaar."